Evropski parlament
2024-2029

Odbor za ribištvo

2025/2011(INI)

22.04.2025

OSNUTEK POROČILA

o pristopih k upravljanju ribištva za zaščito občutljivih vrst, obvladovanje invazivnih vrst in v korist lokalnim gospodarstvom
(2025/2011(INI))

Odbor za ribištvo

Poročevalec: André Rodrigues

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 7

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

Pristopi k upravljanju ribištva za zaščito občutljivih vrst, obvladovanje invazivnih vrst in v korist lokalnim gospodarstvom
(2025/2011(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 43 Pogodbe,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki[1],

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst[3] (uredba o invazivnih tujerodnih vrstah),

– ob upoštevanju Mednarodne konvencije za nadzor in ravnanje z ladijskimi balastnimi vodami in sedimenti,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za ribištvo (A10-0000/2025),

A. ker EU že dolgo priznava pomen, ki ga imajo trajnostni pristopi k ribištvu in upravljanju ribištva za ohranjanje morske biotske raznovrstnosti, zaščito občutljivih vrst, podpiranje lokalnih gospodarstev in zagotavljanje prehranske varnosti;

B. ker so invazivne tujerodne vrste eden od gonil izgube biotske raznovrstnosti, ki negativno vplivajo na ribištvo in akvakulturo ter ekosistemske funkcije in lahko škodujejo zdravju ljudi in biološki varnosti;

C. ker je EU sprejela več ukrepov za mapiranje in preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst, zlasti uredbo o invazivnih tujerodnih vrstah, ki določa seznam vrst, ki zadevajo Unijo, in uvaja nadzorne ukrepe;

D. ker Evropska informacijska mreža za tujerodne vrste (EASIN) trenutno spremlja 12.423 tujih vrst v različnih okoljih, od tega 1440 (11,6 %) morskih vrst; ker je od leta 2019 53 % morskih obal Evrope pod pritiskom invazivnih tujerodnih vrst, pri čimer so regionalne razlike velike: 33 % v Baltskem morju, 100 % v Črnem morju, 98 % v Sredozemskem morju in 25 % v severovzhodnem Atlantiku;

[1] UL L 354, 28.12.2013, str. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] UL L 343, 22.12.2009, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1224/oj.
[3] UL L 317, 4.11.2014, str. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1143/oj.

E. ker so podnebne spremembe, zlasti segrevanje oceanov, ter večji pretok blaga in ljudi glavni vektorji uvajanja invazivnih tujerodnih vrst in lahko povečajo njihov vpliv na občutljive vrste, ekosisteme in s tem posledično na ribolovne dejavnosti;

F. ker so za boj proti invazivnim tujerodnim vrstam potrebni tudi odločni mednarodni ukrepi; ker Konvencija o biološki raznovrstnosti priznava invazivne tujerodne vrste kot medsektorsko vprašanje, cilj Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost pa je vsaj za polovico zmanjšati vnos in ustalitev invazivnih tujerodnih vrst do leta 2030;

Občutljive vrste: kazalniki odpornosti oceanov

1. poudarja edinstveno vlogo, ki jo imajo občutljive vrste kot kazalniki stanja morskih ekosistemov, ter okoljske, gospodarske in družbene koristi, ki izhajajo iz njihovega varstva in ohranjanja;

2. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo pristope k upravljanju ribištva, ki dajejo prednost ohranjanju občutljivih vrst, tudi z ustreznim izvajanjem ciljev EU v zvezi z zavarovanimi morskimi območji in krepitvijo varstva kritičnih habitatov;

3. poziva Komisijo in države članice, naj v celoti izkoristijo orodja skupne ribiške politike, zlasti tehnične ukrepe za obravnavanje medsebojnih vplivov ribištva in izboljšanje zaščite občutljivih vrst;

4. opozarja na pomen, ki ga imajo podatki, zbrani na podlagi skupne ribiške politike, za ustrezno opredelitev vpliva ribištva na občutljive vrste;

5. poudarja pomen izboljšanja varstva in obnove občutljivih vrst v vseh ustreznih zakonodajnih predlogih in ne zgolj tistih, ki so neposredno povezani s skupno ribiško politiko;

Invazivne vrste: grožnja za naše oceane in gospodarstvo

6. poudarja, da invazivne tujerodne vrste ogrožajo ribištvo in akvakulturo, avtohtono morsko biotsko raznovrstnost in ekosisteme, s tem pa vplivajo na prihodke ribičev in obalnih skupnosti;

7. opozarja, da je v EU strogo reguliranih 88 invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, vključno s 47 živalskimi vrstami in 41 rastlinskimi vrstami;

8. obžaluje, da sedanji seznam vrst, ki zadevajo Unijo, ne odraža v celoti grožnje, ki jo pomenijo invazivne tujerodne vrst za ribištvo, akvakulturo in morsko okolje v EU, saj sta na seznam trenutno dodani le dve morski vrsti (*Plotosus lineatus* in *Rugulopteryx okamurae*); poziva k izboljšanju seznama na podlagi najnovejših znanstvenih nasvetov in ocen tveganja;

9. obžaluje, da ne obstajajo posebni programi za spremljanje morskih invazivnih tujerodnih vrst, in poziva k izboljšanju metod spremljanja in uskladitvi kazalnikov po vsej EU ter k večji tehnični in finančni podpori;

10. priporoča vzpostavitev metodologije za določanje pragov in njihovih vrednosti za vse evropske morske regije in podregije, pri čemer je treba upoštevati vpliv na ribištvo, obvladljivost poti in potrebo po izvrševanju konvencije IMO o upravljanju balastnih voda ter uporabi smernic glede obrasti na trupu plovil;

11. poudarja morebitne povezave med invazivnimi tujerodnimi vrstami, vnesenimi v kopenske in sladkovodne ekosisteme, ter tistimi v oceanih in morjih ter njihov vpliv na ribištvo in akvakulturo; poziva Komisijo, naj razvije celovito strategijo za reševanje tega vprašanja;

12. poudarja, da je celosten, preventivni in večvektorski pristop k upravljanju na podlagi poti absolutna prednostna naloga pri učinkovitem boju proti morskim tujerodnim vrstam; spodbuja države članice, naj pogosteje uporabljajo tehnike obzornega preiskovanja in nove tehnike, kot so eDNK, umetna inteligenca in avtomatizirano spremljanje, pa tudi ribiče, obalne skupnosti in občansko znanost kot orodja za prednostno razvrščanje novih, nastajajočih invazivnih tujerodnih vrst in invazivnih tujerodnih vrst z visokim tveganjem za ribištvo in akvakulturo;

13. poziva države članice, naj izboljšajo komunikacijo, usklajevanje in sodelovanje, da bi izvedle ukrepe za hitro odzivanje za zgodnje odkrivanje in hitro izkoreninjenje morskih invazivnih tujerodnih vrst ter upravljale vrste, ki so že močno razširjene;

14. poudarja, da je zlasti Sredozemsko morje žariščna točka, kjer se je ustalilo več invazivnih tujerodnih vrst kot v katerem koli drugem morju na svetu, kar pomembno vpliva na ribiški sektor in sektor akvakulture, zato mu je treba nameniti posebno pozornost;

15. poudarja, kako pomemben je sistema obveščanja EASIN, zlasti za pravočasno in celovito poročanje o novoodkritih primerih, ukrepih za izkoreninjenje in ugotovitvah med uradnim nadzorom; poziva države članice k izboljšanju sistema z zagotavljanjem dodatnih informacij, zlasti podatkov o razširjenosti teh vrst, predvsem na podlagi informacij, ki jih prispevajo ribiči;

16. opozarja na mednarodno razsežnost invazivnih tujerodnih vrst in predlaga, naj EU okrepi ukrepe v zvezi s tem prek regionalnih organizacij za upravljanje ribištva v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti in svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost, ter poziva EU, naj okrepi skupno izmenjavo znanja in izmenjavo vzajemnega učenja z drugimi državami;

Priložnosti in izzivi za obalne skupnosti

17. poudarja, da imajo invazivne tujerodne vrste pomembne negativne učinke na ribištvo, akvakulturo, obalne skupnosti in druge gospodarske dejavnosti; meni, da je bistveno upoštevati njihove širše socialne, gospodarske in kulturne posledice, ne zgolj izgubo biotske raznovrstnosti in učinke na ekosisteme, da bi učinkovito preprečili nove invazije in izvajali uspešne blažilne ukrepe;

18. poziva k pripravi kampanj za osveščanje ribičev, deležnikov v ribiškem sektorju in splošne javnosti za obveščanje in vključevanje v zvezi z ustalitvijo, odkrivanjem in učinki invazivnih tujerodnih vrst;

19. poziva k finančni podpori za zaščito morskih ekosistemov in ohranitev občutljivih vrst ter za sisteme obveščanja, spremljanja in zgodnjega opozarjanja o invazivnih tujerodnih vrstah na regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU ob upoštevanju pozitivnega učinka na ribištvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti;

20. opozarja Komisijo, da najbolj oddaljene regije služijo kot pomembni varni pristani za občutljive morske vrste, hkrati pa so zelo ranljive za invazivne tujerodne vrste; poziva k priznanju pomena zaščite teh občutljivih vrst in boja proti invazivnim tujerodnim vrstam v teh regijah ter poudarja potencial trajnostnega ekološkega turizma kot sredstva za zaščito morskih ekosistemov, ki hkrati prinaša neposredne koristi ribiškemu sektorju in sektorju akvakulture;

°

° °

21. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

V tem poročilu so obravnavani ključni in medsebojno povezani izzivi varovanja občutljivih morskih vrst, reševanja vse večje grožnje invazivnih tujerodnih vrst in tega, kako zagotoviti, da bodo ta prizadevanja pozitivno prispevala k lokalnim gospodarstvom, zlasti v sektorjih ribištva in akvakulture.

V poročilu sta priznana dolgoletna zavezanost Evropske unije trajnostnemu upravljanju ribištva in njena vloga pri ohranjanju morske biotske raznovrstnosti, zaščiti ranljivih vrst, podpiranju obalnih skupnosti in zagotavljanju prehranske varnosti, vendar je tudi ugotovljeno, da je bistveno manj podatkov o prisotnosti morskih invazivnih tujerodnih vrst in njihovih nevarnostih za EU in države članice kot o prisotnosti invazivnih tujerodnih vrst v drugih ekosistemih.

Poročilo poudarja bistveno vlogo, ki jo imajo občutljive vrste kot ključni kazalniki zdravja morskih ekosistemov, ter okoljsko, gospodarsko in družbeno vrednost, ki jo posledično ima njihovo varstvo. Komisija in države članice so pozvane, naj dajo prednost njihovemu ohranjanju s trdnimi pristopi k upravljanju ribištva, doslednim izvajanjem ciljev zaščitenih morskih območij in okrepljenim varstvom kritičnih habitatov.

Poudarja tudi, da je treba v celoti izkoristiti orodja, ki so na voljo v okviru skupne ribiške politike, zlasti uredbo o tehničnih ukrepih, da bi ublažili interakcijo med ribištvom in občutljivimi vrstami, in poudarja pomen podatkov, zbranih na podlagi skupne ribiške politike, za natančno oceno vplivov ribištva ter poziva k vključitvi varstva občutljivih vrst in obnove v vse ustrezne zakonodajne predloge.

Čeprav priznava sedanji seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, pa obžaluje, da ta seznam ne odraža ustrezno velike grožnje, ki jo za morsko okolje EU pomenijo invazivne tujerodne vrste, in poziva k njegovemu nujnemu izboljšanju na podlagi najnovejših znanstvenih dokazov in ocen tveganja.

Poročilo opozarja tudi na pomanjkljivosti v posebnih programih spremljanja morskih invazivnih tujerodnih vrst ter se zavzema za boljše metode spremljanja in uskladitev kazalnikov po vsej EU. Priporoča razvoj metodologij za določanje pragov in njihovih vrednosti za vse evropske morske regije ob upoštevanju možnosti upravljanja poti in učinkovitega izvrševanja konvencije IMO o upravljanju balastnih voda.

V poročilu je poleg tega poudarjena vse večja vloga podnebnih sprememb in večjega svetovnega gibanja pri omogočanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, s čimer se povečuje njihov vpliv na občutljive vrste in ekosisteme, to pa ima neposredne posledice za ribolovne dejavnosti.

Priznani sta tudi mednarodna razsežnost izziva invazivnih tujerodnih vrst in zavezanost EU v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti in Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost.

V zadnjem delu je osredotočeno na priložnosti in izzive v korist obalnih skupnosti. Poudarjeno je, da invazivne tujerodne vrste ne škodujejo le biotski raznovrstnosti, temveč tudi ribištvu, akvakulturi in drugim gospodarskim, socialnim in kulturnim dejavnostim, ter da je potrebno celovito razumevanje gospodarskih in ekosistemskih storitev ter vplivov invazivnih

tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost, da bi učinkovito preprečili nove invazije in izvajali blažilne ukrepe.

Poročilo poziva k pripravi kampanj osveščanja ribičev, splošne javnosti in deležnikov, da bi izboljšali razumevanje vnosa, odkrivanja in vplivov invazivnih tujerodnih vrst, ter se zavzema za finančno podporo za varstvo morskih ekosistemov in občutljivih vrst, pa tudi za regionalne, nacionalne in evropske sisteme obveščanja, spremljanja in zgodnjega opozarjanja za invazivne tujerodne vrste, pri čemer je treba priznati njihovo dvojno korist za ohranjanje biotske raznovrstnosti in ribištvo.

Priznava tudi posebno ranljivost najbolj oddaljenih regij za invazivne tujerodne vrste in pomen občutljivih vrst v njihovem morskem okolju ter poziva k priznanju pomena reševanja obeh vprašanj v teh regijah in poudarja potencial trajnostnega ekološkega turizma za spodbujanje ohranjanja morskih ekosistemov z neposrednimi koristmi za ribištvo in akvakulturo.

Namen tega poročila je torej, da glede na nujnost in zapletenost teh medsebojno povezanih izzivov spodbudi k ukrepanju, zato poziva k celovitejšemu, znanstveno utemeljenemu in sodelovalnemu pristopu.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE

Na podlagi člena 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi osnutka poročila prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Ana Cristina Cardoso (PhD), Scientific Officer, European Commission, Joint Research Centre, Directorate D – Sustainable Resources, Unit D.02 Ocean and Water

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalec izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanil z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.